

Savigny

Bogen

F. C. von Savigny: *Das Recht des Besitzes*. 1818. Emnet er noget så diffust som "**besiddelsesret**", måske bedre kendt som "**ejendomsret**". At eje noget ved de fleste hvad er – det her er mit, og det der er dit. Straks sværere bliver det, når det, man ejer, involverer andre mennesker. Man kan f.eks. sælge sin ejendom til andre eller arve noget fra andre. Eller man kan komme ud for, at det man køber, viser sig at være fuld af fejl og mangler. Og hvad gør man så? Det er her "**besiddelsesretten**" kommer ind i billedet.

En af bogens pointer er, at selv om der findes **klare juridiske begreber** om ejendom og ejendomsret, så **ændrer reglerne herom sig** i takt med samfundsudviklingen. I gamle dage kunne man f.eks. eje, købe og sælge slaver – det kan man som bekendt ikke i dag. I dag er viden, informationer og data noget, som rigtig mange mennesker gerne vil betale rigtig mange penge for at eje. Sådan var det som bekendt ikke i gamle dage.

Konklusion: Forestillingen om ejendom og ejendomsret ændrer sig konstant. Juridisk skal fænomenet gribes an ud fra to dimensioner. Den ene er nogle helt bestemte, nærmest evigtvarende normer, der går tilbage til oldtiden under navn af **Romerretten**. Den havde været brugt i århundreder og bliver det for så vidt stadig. Den anden dimension – og det var her bogen fik overmåde stor betydning – var den historiske, d.v.s. erkendelsen af at **retten udvikler sig afhængig af tid og sted**, og at den derfor konstant må tilpasses. Det er den juridiske videnskabs rolle at få disse to dimensioner til at mødes.

Hvilket forfatteren **Savigny** var den første til at påpege med denne bog.

Forfatteren

Det kan ikke undre, at **Friedrich Carl von Savigny (1779-1861)** med sine helt grundlæggende overvejelser om ret og retfærdighed stort set livet igennem fungerede som **juridisk professor**. Hans forkærlighed for Romerretten spillede en hovedrolle i hans forskning generelt. F.eks. har skolen et

andet af hans klassiske værker stående, det fem bind store ***Geschichte des Römischen Rechts im Mittelalter***, Romerrettens historie i middelalderen. Sigtet var igen at påvise, hvordan retten konstant ændres og fortolkes, og hvordan retsvidenskabens rolle er at afdække disse fortolkninger og holde dem op mod de centrale juridiske paradigmer.

Men også på andre ledder fik **Savigny** betydning. For det første tog han del i hele **reformeringsen af det preussiske universitetssystem**, der pågik på hans tid, og som ligeledes fik blivende betydning både i og udenfor Tyskland. Universitetet skulle ikke kun handle om uddannelse og forskning, men også om de studerendes almenmenneskelige (ud)dannelse. Det er klart, at skal man være en god jurist, en god dommer eller en god lovgiver, må man også være bredt orienteret, ja, måske ligefrem engageret i hvad der rører sig i samfundet og blandt dets borgere. For hvordan skal man ellers vide, hvad borgerne i en dybere forstand forbinder med ret og retfærdighed i det eksisterende samfund?

For det andet var **Savigny** fra **1842-48** den preussiske kong **Wilhelm IV's minister for lovgivning**, d.v.s. den person, der søgte at forme lovgivningen efter de af ham selv opstillede principper.

Baggrunden

Savignys tid – første halvdel af det **19. århundrede** – var **romantikens tid**, hvor man dyrkede det egenartede, det lokale, det naturgroede. Derimod vendte man sig imod det generelle, universelle – alt det, den forudgående periode, oplysningstiden, havde stået for.

Oplysningstiden havde hvilet på en tyrkertro på, at man omsider – for første gang i menneskehedens historie – var nået frem til **et fornuftsbaseret fundament**, der var alment gyldigt for alle tider, alle mennesker, alle lande. I juraen betød det f.eks., at opgaven simpelthen var at opstille de generelle retsregler og normer, som så kunne være gyldige for tid og evighed.

Iflg. **Savigny** og hans tilhængere var den slags det rene vrøvl. At bilde sig selv ind, at man med en enkelt lovbog, indeholdende alle regler for enhver tænkelig situation, er en umulighed og vil **gøre mere skade end gavn**, fordi den vil sløre folks forståelse for rettens organiske, levende udvikling.

Konflikten mellem de to principper tog for alvor fart på **Savignys** tid. Det skyldtes **den franske revolution og Napoleonskrigene**, der bl.a. førte til, at store dele af Tyskland kom under fransk besættelse. Der indførtes fransk lovgivning, og da Napoleon var besejret, var spørgsmålet: Skal vi fortsætte med den franske, universalistiske lovgivning? Eller skal vi vende tilbage til de love, Preussen havde haft før den franske besættelse?

Begge dele ville iflg. **Savigny** være forkert. I stedet blev det hans helt **banebrydende måde at opfatte lov og ret** på, der blev bestemmende i Preussen og Tyskland længere op gennem århundredet. Og som tillige fik kæmpe betydning for juridisk tænkning over den ganske verden lige siden.